

Az idő helyre teszi az emlékeket

A szeghegyi svábok a kishegyesiek emlékezetében—Dr. Szőke Anna előadása

Dr. Szőke Anna előadásán (Papp

Imre)

A kishegyesi könyvtár rendezvényei között a korábbi években, ahogyan Szöllősi Vörös Julianna hangsúlyozta, többször is szerepelt olyan program, amely a szomszédos Szeghegy német lakosságával foglalkozik. Ilyen volt például az itteni életük bemutatásával foglalkozó kiállítás, majd később a történetükről szóló könyv bemutatója, amelyet letelepedésük évfordulójára adtak ki. Dr. Szőke Annaminapi előadása szorosan nem kapcsolódik ehhez, de témájában egyezik és mindenképpen érdekes adalék a németek itteni életének feldolgozásához.

-Kishegyesi adatközlőim emlékezetében a szeghegyi, vagy ahogyan a hegyesiek mondják szikicsi svábok pozitívan szerepelnek. Különösen a második világháborút követő velük kapcsolatos történeteket tartják embertelennek, értelmetlennek, és meghurcoltatásukat ítélik el—mondta a *Szikicsi svábok a kishegyesiek emlékezetében* című előadásán, amelyet eredetileg egy bonyhádi (Tolna-megyei) a Németek a Kárpát-medencében elnevezésű tanácskozássra készített.

A németekről kialakult kép azonban nem ilyen egyértelmű, hiszen a II. József idején Szeghegyre telepített németek egészen más elbírálásban részesültek mint valamivel korábban a magyarok. Kész házakra érkeztek, kaptak négy lovat, egy tehenet és természetesen földet; a parasztok, az iparosok 50 forintot felszerelések, gépek vásárlására. Ez éppen elegendő ok volt arra, hogy kiváltsa az itt már letelepedett magyar lakosság ellenszenvét. Ezt csak tetézte az a tény, hogy a magyarok mindössze 3 évig élveztek a letelepedést követően adómentességet, a németeket viszont tíz évre mentették fel a közterhek viselése alól. Mindezekhez társult az a tény is, hogy a kapitalizálódás megindulásakor, az 1890-es években a németek 90 évre kaphattak kamatmentes kölcsönöket, a magyaroknak ezzel szemben magas kamatokat kellett fizetniük. A kishegyesiek emlékezetében tehát a németek úgy éltek mint kivételezett és gazdag emberek, annál is inkább, mert sokan jártak oda szolgálni, s azok akik erre rászorultak szívesebben mentek a némethez, mert a magyar gazda, ahogyan sokan állították,

kiszámíthatatlanabb volt. Az 1910-es népszámlálás adatai erre részben rácsúfolnak, mert ezek szerint a szeghegyiek több mint fele a mezőgazdaságból élt, és többségük 5 holdnál kisebb területen gazdálkodott. Ez ugyanis azt jelenti, hogy a többség ún. kisparasztnak tekinthető.

Amikor 1944 októberében megszületett az új jugoszláv hatóság döntése az itteni németek táborba zárásáról, a kishegyesiek többsége emberséges magatartásról tett tanúbizonyságot. Szeghegy egy hatalmas gyűjtőtáborrá változott, ahová vitték a környező településeken és városokban (Topolyán, Szabadkán) élő svábokat is, viszont a javakat és az élelmiszert már korábban elvették tőlük. A drótkerítéssel körülfalazott faluból, a gyerekek szinte naponta szöktek ki Kishegyesre élelemért koldulni, s mint az adatközlő németek mondják, minden esetben élelemmel tértek vissza. Elítélték és elítélik ma is embertelen meghurcoltatásukat, s elismeréssel szólnak szorgalmukról, pontosságukról, rendszeretükről.